

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Meandrując przez historię małego miasteczka- Proszowice

czas trwania: 4 godziny, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności: łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Proszowice to niewielkie miasteczko w Małopolsce. Być może w cieniu dużo większego i bardziej atrakcyjnego turystycznie Krakowa od którego oddalone jest około 25 kilometrów. A jednak to temu małemu miastu Kraków zawdzięcza opóźnienie ataku sowiektów w czasie II wojny światowej. Małe miasteczka prócz wyjątkowego klimatu mają swoją (ciekawą) historię, tajemnice i zabytki warte odkrycia. Tylko czasem trzeba naprawdę szeroko otworzyć oczy aby dostrzec coś czego nie widać.

Jadąc do Proszowic od Krakowa po prawej stronie na samym początku miasta zobaczyć można cmentarz żydowski. Nie zobaczymy na nim dobrze zachowanych nagrobków. Cmentarz ten został zdewastowany podczas II wojny światowej. Jednak plan okupanta niemieckiego by po żydowskim cmentarzu nie zostało śladu nie powiódł się. Rozbite macewy zostały wmurowane w ścianę stojącą na środku nekropolii.

Nieco dalej po przeciwnej stronie znajduje się miejsce tajemnicze i owiane legendami; kurhan Boża Męka z figura o tej samej nazwie. Bardzo stary to zabytek a jego pochodzenie nie jest jasne. Czy to zbiorowa mogiła pomordowanych po najeździe Tatarów w 1241 roku czy jak badani archeologiczne przypuszczają jest jeszcze starszy? A może po prostu został usypany po to by lepiej widoczne była wieńcząca go kamienna kolumna postawiona przez fundatora? I tu pojawiają się niejasności związane z samą figurą.. Czy to dawna latarnia umarłych stojąca przy cmentarzu czy słup morowy postawiony po panującej w mieście zarazie? Zatem może kurhan to zbiorowa mogiła jej ofiar? Historie te zacierają się z czasem. Być może tylko kurhan i figura wiedzą jakiego wydarzenia są śladem.

Przybliżając się ku centrum Proszowic ulicą Krakowską natrafimy na ciekawe miejsce, które jest tu od zaledwie kilku lat a jednak podczas jego zwiedzania przeniesiemy się w czasie i przestrzeni- do Ziemi Świętej za czasów Jezusa. Jest to ogród biblijny przy placówce Caritas a zobaczyć w nim można rośliny wymienione w Piśmie Świętym.

Naprzeciwko ogrodu biblijnego znajduje się kościół pw. Wniebowzięcia Matki Bożej i Świętego Jana Chrzciciela. Kościół, który kilkakrotnie ulegał zniszczeniu; pierwszy drewniany spłonął w pożarze, murowany z XV wieku, stojący na jej miejscu częściowo zniszczyła burza a następnie pożar na skutek ostrzelania podczas I wojny światowej. Odbudowany został w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku.

Tuż przy kościele znajduje się średniowieczny rynek. Jego obecna zabudowa pochodzi z XIX i XX wieku, dawniejszą zabudowę zobaczyć można na rycinach umieszczonych na tabliczkach znajdujących się przy rynku. Wart uwagi jest również pomnik Tadeusza Kościuszki odsłonięty w 1957 roku, dumnie górujący nad rynkiem. Opuszczając rynek cofniemy się i skręcimy w ulicę Wiślaną. Na ogrodzonym dość dużym terenie mieści się kaplica Świętej Trójcy zawierająca w sobie w pewien sposób proszowicki kościół- została zbudowana z cegieł ze ściany kościoła zniszczonej podczas burzy. Na terenie przy kaplicy znajdował się niegdyś cmentarz, obecnie po nim nie ma śladu.

Ulica Wiślana prowadzi na obrzeża Proszowic. Tu na rozdrożu ulic Wiślanej, Wolności i Biały Krzyż stoi drewniany krzyż na kamiennej kolumnie, nazwany jak jedna z ulic- Biały Krzyż. Do lat pięćdziesiątych stał na mieszczącym się tu kurhanie- mogile zbiorowej żołnierzy powstań listopadowego i styczniowego. Kurhan został zniszczony podczas prac drogowych, pozostał sam krzyż.

Po prawej stronie od Białego Krzyża przez stowarzyszenie Gniazdo- Ziemia Proszowicka utworzony został skansen schronów z czasów walk mających miejsce w Proszowicach podczas II wojny światowej. Bunkry typu Ringstand 58c odnalezione wśród okolicznych pól połączone zostały systemem transzei wzorowanym na planach niemieckich. Skansen znajduje się na tworzącym się szlaku schronów II wojny światowej Stellung-Proszowice.

Program wycieczki

Proszowice Cmentarz żydowski

Jadąc drogą z Krakowa do Proszowic, na samym początku tego niewielkiego miasteczka zobaczyć można mały cmentarz żydowski. Znajduje się on po prawej stronie drogi na niewielkim wzniesieniu.

Cmentarz ten pochodzi prawdopodobnie z początku XIX lub końca wieku XVIII. Został zniszczony podczas II wojny światowej. Pozostałości rozbitych macew umocowano w murze znajdującym się na środku nekropolii. Ufundowane zostały również tablice pamiątkowe - największa w formie prostokątnego obelisku mieszczącego się za murem ze szczątkami macew oraz cztery małe wmurowane w ogrodzenie cmentarza od wewnętrznej strony. Teren cmentarza jest ogrodzony; na żelaznej bramie umieszczone są pomalowane na biało gwiazdy Dawida. Nekropolia jest dość mocno zaniedbana.

50°11'00"N 20°16'12"E | na mapie:A

Proszowice Kurhan "Boża Męka" z figurą

Wjeżdżając do Proszowic od strony Krakowa, na samym początku miasta po lewej stronie znajduje się niezwykle tajemnicze miejsce. Jest to kurhan nazywany "Bożą Męką" z figurą o tej samej nazwie wieńczącą jego szczyt. Kurhan ma kształt ściętej piramidy o boku długości 23 metrów i wysokości 3 metrów. Historia zarówno kurhanu, jak i figury nie jest jednoznaczna.

Według Jana Długosza kurhan związany jest z mającym miejsce w 1241 roku najazdem Tatarów, którzy pomordowali тутешą ludność, gdy nie udało im się zdobyć kościoła w Żębocinie. Pomordowani mieli zostać pochowani w zbiorowej mogile.

W latach trzydziestych XX wieku przeprowadzone zostały

badania, według których kurhan istniał już przed 1241 rokiem. Poszukiwacze skarbów odkryli ponadto ślady zagłębienia; wierzyli, że w kurhanie ukryte zostały bogactwa. Inna hipoteza mówi, że jest to wzniesienie usypane pod znajdującą się na nim kolumnę.

Wieńcząca kurhan kamienna kolumna "Boża Męka" pochodzi z XVII wieku. Kolumna ta to prawdopodobnie latarnia umarłych mieszcząca się pierwotnie przy cmentarzu, a następnie przeniesiona na wzniesienie. Według innej historii jest to "słup morowy" postawiony z powodu panującej w mieście zarazy przez mieszkańców, którym udało się przeżyć, zaś kurhan to zbiorowa mogiła jej ofiar.

Na figurze widniał niegdyś - dziś niewidoczny - napis: "Boże, ukarż Tatarów za tę mękę". Mimo że figura jest mocno zniszczona, na narożach gzymsu można dostrzec główki aniołków, a powyżej sceny ukrzyżowania i zmartwychwstania Chrystusa.

50°11'05"N 20°16'13"E | na mapie:B

Proszowice Ogród biblijny

Ogród biblijny w Proszowicach powstał w 2008 roku przy placówce Caritas. Zaprojektowany został przez dr Zofię Włodarczyk oraz dr arch. Leszka Bylinę. Jest to pierwszy ogród biblijny powstały w Polsce.

Idea ogrodów biblijnych służy przybliżeniu Ziemi Świętej - ojczyzny Jezusa oraz popularyzacji treści Pisma Świętego przez pokazanie środowiska, w którym rosną rośliny w nim wymieniane.

Ogród biblijny w Proszowicach jest niewielki - zajmuje obszar 10 arów. Jest uporządkowany i ma charakter symboliczny. Przedstawia niewielką pustynię, przejście przez Morze Czerwone, pola zbóż, ziół i warzyw. Każdy zakątek opisany jest cytatami z Pisma Świętego umieszczonymi na kamieniach lub tabliczkach. Oprócz roślin znajdują się w nim trzy rzeźby autorstwa Karola Badyny: krzew gorejący, gołębica oraz laska Mojżesza i strumień wody. Serce ogrodu wyznaczają dwie półkolisty kraty - podpory dla róż ze źródłem wody - studnią Jakuba pośrodku. Część ta odzwierciedla ogród z Pieśni nad Pieśniami: "Ogrodem zamkniętym jesteś, siostró ma, oblubienico, ogrodem zamkniętym, źródłem zapieczętowanym" /Pnp 4,12/.

50°11'31"N 20°17'23"E | na mapie:C

Proszowice

Kościół Wniebowzięcia MB i św. Jana Chrzciciela (pocz. XV w.)

Kościół Wniebowzięcia MB i św. Jana Chrzciciela (pocz. XV w., przebudowany 1824-1836), pozostałości budowli gotyckiej. Kościół znajduje się w miejscu gdzie uprzednio stał kościół drewniany z XIII wieku, który spłonął w pożarze. Obecny gotycki kościół powstał w XV wieku, w czasach rozkwitu miasta. Na początku XIX wieku podczas burzy zniszczona została ściana szczytowa oraz sklepienie. Odbudowa trwała kilkanaście lat i wówczas powstała nowa neogotycka fasada kościoła.

Na początku XX wieku kościół w Proszowicach uległ kolejnemu wypadkowi - spłonął po ostrzelaniu podczas I wojny światowej. Został odbudowany w latach dwudziestych i trzydziestych XX wieku. Wewnątrz kościoła znajduje się barokowy ołtarz z XVI wieku z obrazem

przedstawiającym ukrzyżowanie oraz obraz koronacji Matki Bożej. Dwa boczne ołtarze, również w stylu barokowym zostały zrekonstruowane w latach trzydziestych XX wieku.

Przy kościele stoi dzwonnica z dwudziestego wieku, która zastąpiła drewnianą dzwonnica zniszczoną podczas II wojny światowej. Kościół w Proszowicach znajduje się na niewielkim wzniesieniu dzięki czemu jest dobrze widoczny na krańcach miasta a nawet poza jego granicami.

50°11'34"N 20°17'23"E | na mapie:D

Proszowice

Ciekawy układ urbanistyczny z czasów lokacji miasta

Ciekawy układ urbanistyczny z czasów lokacji miasta: z każdego naroża rynku wychodzi tylko jedna ulica, każda w innym kierunku (jest to tzw. układ turbinowy).

50°11'35"N 20°17'21"E | na mapie:E

Proszowice

Kaplica Świętej Trójcy (1859)

Kaplica Świętej Trójcy (1859). Jednonawowa Kaplica Świętej Trójcy w Proszowicach zbudowana została z cegieł pochodzących ze ściany szczytowej kościoła parafialnego, zniszczonej podczas burzy na początku XIX wieku. Znajduje

się ona na terenie ogrodzonym murem.

We wnętrzu kaplicy można podziwiać neobarokowy ołtarz. Na ogrodzonym terenie kaplicy znajdują się również murowana dzwonnica oraz grota z figurą Matki Bożej. Do końca XVIII wieku znajdował się tu też cmentarz z mogiłą powstańców z roku 1863. Obecnie po tej mogile nie ma śladu, a zwłoki powstańców zostały ekshumowane i złożone w krypcie kaplicy.

50°11'22"N 20°17'13"E | na mapie:F

Proszowice "Biały krzyż"

"Biały krzyż" to krzyż przydrożny z XIX wieku znajdujący się na rozstaju peryferyjnych ulic Proszowic: Wolności, Wiślanej i Biały Krzyż. Drewniany krzyż ustawiony jest na kamiennej kolumnie pomalowanej na biało z widoczną datą 1837.

Wcześniej w tym miejscu mieścił się kurhan z żołnierzami poległymi podczas powstań listopadowego i styczniowego, na szczycie którego zlokalizowany był Biały Krzyż. Kurhan został zniszczony podczas prac drogowych w latach pięćdziesiątych XX wieku.

50°11'04"N 20°17'27"E | na mapie:G

Proszowice „Merkury” Stellung A-2 Proszowice

W 1945 roku Proszowice były ważnym węzłem oporu - zdobycie ich warunkowało powodzenie natarcia na Kraków. Stellung A-2 Proszowice, nazywany również "Merkurem", to jedna z dwóch linii umocnień na ziemiach miachowsko-pińczowskich. Linia ta biegła od Szczekocina poprzez Miechów i Słomniki do Bochni i Nowego Sącza. Linia ta to fortyfikacja ziemno-drewniana wraz ze schronami. Druga - a właściwie pierwsza - linia obrony to „Wenus” Stellung A-1, ta wiodła wzdłuż Wisły i przyczółka sandomiersko-baranowskiego. Obie linie wybudowane zostały w 1944 roku przez miejscową ludność pod nadzorem oddziałów niemieckiej 4 Armii Pancerniej. Ich celem było powstrzymanie ofensywy radzieckiej, co się nie udało, jednakże dzięki nim natarcie Sowietów zostało spowolnione.

Ofensywa radziecka rozpoczęła się 12 stycznia 1945 roku i już wtedy przełamana została linia obrony A-1, a następnie wyzwolono Kazimierz Wielką i Skalmierz. Wojska niemieckie przeniosły się wówczas na linię obrony A-2. Już 15 stycznia Armia Czerwona sforsowała linię A-2 w okolicach Niegardowa, zaś całkowite wyparcie wojsk niemieckich nastąpiło 20 stycznia 1945 roku.

Z linii umocnień do naszych czasów przetrwały schrony. Dzięki działaniom Stowarzyszenia "Gniazdo - Ziemia Proszowicka" przywracana jest ich świetność, w polach odnajdywane są kolejne schrony, a także tworzona jest

ścieżka historyczno-edukacyjna przybliżająca wiedzę na temat walk na tych terenach podczas II wojny światowej.

W Proszowicach nieopodal ulic Wolności i Wiślanej został utworzony skansen schronów. Dwa bunkry; jeden typu Ringstand 58c, potocznie zwany Tobruk oraz drugi typu Kochbunker zostały połączone systemem transzei wzorowanych na oryginalnych planach niemieckich. Okopy zostały wzmocnione deskami i udostępnione dla zwiedzających. Przy skansenie znajdują się tablice informacyjne. Stowarzyszenie "Gniazdo - Ziemia Proszowicka" w ramach projektu "Szlak Schronów II Wojny Światowej Stellung-Proszowice" pracuje nad przybliżeniem schronów w Proszowicach i ich okolicy.

50°11'02"N 20°17'22"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): skrzacik13, skrzacik13, skrzacik13, smokwawelski, smokwawelski, smokwawelski, skrzacik13, skrzacik13

Trasa dodana przez: skrzacik13

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
poniedziałek 15 grudnia 2025 02:21:25